

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 6 (FP) stemte for, 111 (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 1:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af tjenestemandspensionsloven.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 3/10 91. Første behandling 7/11 91. Betænkning 8/4 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Duetoft (CD):

CD har i betænkningen meddelt, at vi vil oplyse vor stillingtagen til forslaget ved anden behandling.

Jeg kan sige, at vi har megen sympati for tanken i forslaget, men problemet med et forslag som dette er, at det koster nogle penge. Ministeren har oplyst, at det vil koste omkring 1,5 mio. kr., og i CD er vi lidt trætte af at være i den situation, at vi i årets løb drypper penge af den størrelsesorden ud, som vi bagefter skal finde dækning for, og på det tidspunkt må vi så føle os forpligtet til at stemme for noget, som vi bestemt ikke bryder os om.

Vi har for øjeblikket til behandling et forslag om betaling for noget antennehalløj. Det dér bureaukrati, som vi er ved at bevæge os ind i, fordi der skal skaffes nogle penge, er altså ikke rart. Derfor vil vi stemme imod forslaget i dag, men vi vil til gengæld tage spørgsmålet op i forbindelse med finanslovsforhandlingerne det kommende år, og så må vi se, hvad vi kan gøre. På nuværende tidspunkt vil vi – for at undgå senere at skulle lave en masse skidt – ikke stemme for forslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Heller ikke Det Radikale Venstre kan medvirke til forslagens gennemførelse. For det første er vi enig i det af Centrum-Demokraterne netop anførte, at om end det ikke er usædvanligt, er det ikke godt med disse drypvise forbedringer i løbet af året uden sammenhæng med, hvad der i øvrigt skal foregå.

Men jeg har to andre argumenter, og de er de mest afgørende, og heri adskiller vi os muligvis fra Centrum-Demokraterne. Vi mener faktisk, at dette er en del af overenskomstforhandlingerne mellem Finansministeriet og tjenestemandorganisationerne eller mellem de relevante parter i forbindelse med forhandlingerne af disse overenskomster.

Dernæst mener vi, at det er et rigtigt spor, SF er inde på her. Vi synes, at både ATP-lovgivningen og andre lovgivninger i virkeligheden giver anledning til, at vi nu her i Folketinget tager en mere principiel drøftelse af hele pensionsspørgsmålet og herunder navnlig ægtefællepensionsspørgsmålet. Men jeg føler ikke, at den vej, SF er slået ind på her med forbedringer på denne led, er et skridt i den rigtige retning, så det er vores anden begrundelse for at stemme nej til det.

Det, vi vil appellere til nu – eftersom SF har været fremme med adskillige af denne type af forslag med umiddelbare forbedringer af kvindernes situation – er, at vi får en principiel drøftelse af hele ægtefællepensionslovgivningen, så vi får det at se i en større sammenhæng, og derefter ser på, hvad der kan skabes et bredt flertal for.

Det Radikale Venstres principielle udgangspunkt er, at man må overveje at afskaffe ægtefællepensionerne, men det skal så ses i sammenhæng med den gensidige forsørgelsespligt. Jeg mener ikke, at vi kan fjerne den gensidige forsørgelsespligt i ægteskabet uden også at diskutere spørgsmålet om pensioner og hele den lovgivning, der er på disse felter. Så det vil vi appellere til, og vi vil bruge dette forslag til at opfordre finansministeren til at tage en principiel drøftelse om ægtefællelovgivningen, den gensidige forsørgelsespligt, pensionslovgivningen, ægtefællepensionen, arveretten og arvebeskatningen, for disse ting hænger for os sammen, og det er muligt, at der skal andet med også.

Det er vores principielle begrundelse, og det sidste er hovedbegrundelsen for, at vi ikke kan

[Lone Dybkjær]

medvirke til forslaget. Jeg vil dog gerne med det samme sige, at det er ikke, fordi vi ikke ønsker at fremme kvinders stilling generelt her i landet, men vi er bare ikke sikre på, at den måde, SF gør det på, er den eneste rigtige.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg har lyst til at starte med at spørge – ikke mindst på baggrund af fru Lone Dybkjærs indlæg på Det Radikale Venstres vegne: Hvad handler dette forslag egentlig om?

Det drejer sig om, at inden for tjenestemandspensionssystemet kan man få noget, der hedder en svagelighedspension, og man kan få noget, der hedder en kvalificeret svagelighedspension. Stort set er det de samme beløb, man får udbetalt. Men de eneste, der rammes, fordi der er noget, der hedder kvalificeret svagelighedspension, og noget, der hedder almindelig svagelighedspension, er enkerne og enkemændene efter tjenestemænd, der kommer på en af disse pensioner, for de er forskellige. Og man kan sige: Hvorfor i alverden skal en enke efter en, der har fået en almindelig svagelighedspension, og en, der har fået kvalificeret svagelighedspension, have en ulige stilling? Det er baggrunden for forslaget, for det er helt urimeligt, at der er en sådan forskel. Hvad enten man får den ene eller anden form for svagelighedspension, bør der være ligestilling for dem, der bliver tilbage, når man selv er borte.

Det har været diskuteret frem og tilbage i årevis nu. Jeg troede, det var en lille sag, som let kunne klares. Men det har det altså ikke været, og det har været utrolig vanskeligt at få dem, jeg har diskuteret det med, til at forstå, hvor lille et problem dette faktisk er, men at det er et stort problem for dem, det rammer.

Jeg har i de svar, vi har fået fra finansministeren, haft utrolig svært ved at tro på, at dette koster 150 mio. kr. Det har jeg, fordi jeg har fået forskellige svar gennem årene. De fleste af svarene har været, at man simpelt hen ikke har kunnet svare på det, for man havde ingen statistikker over, hvor mange det handlede om. Men i sidste omgang kommer der pludselig et svar – et slag på tasken – der siger 150 mio. kr. Jeg har meget svært ved at tro, at det er så mange, det handler om, for på nogle skønnede tal kan vi se, at det måske i alt drejer sig om ca. 3.000 mennesker. Men det er en uretfærdighed mod disse 3.000 mennesker, og derfor burde vi kunne nå til enighed om at lave det om.

Jeg har været meget glad for CD's melding her, fordi jeg mener, at den dels gik på, at her var et problem, man skulle have søgt løst, det kostede et antal millioner kroner, og dem måtte vi se hvordan vi kunne finde på næste års finanslov, se, om der var noget at gøre. Det synes jeg er en melding, som vores finansminister skal skrive sig bag øret, for mig bekendt stemmer Socialdemokratiet og SF for dette forslag. CD har meddelt, at de ønsker at se på det på næste års finanslov.

Der er overenskomstforhandlinger i 1993, og det allerbedste var jo, at denne sag blev løst via overenskomstforhandlingerne med tjenestemændene. Sandheden er, at der formentlig vil være et flertal ved næste års finanslov, som vil beslutte, at nu skal denne lille sag klares. Det mener jeg at finansministeren bør skrive sig ikke alene bag øret, men på sin huskeseddel til de kommende overenskomstforhandlinger, for så kan dette løses på en helt anden måde end herinde – for min skyld gerne – men løses skal det.

Jeg vil igen sige til fru Lone Dybkjær: Jeg har ikke noget imod, at vi prøver at se på, hvordan vi fremover skal tackle problemerne vedrørende ægtefællepensioner, enkepensioner, børnepensioner osv., for tiderne skifter jo, og sæderne ændres. Sådan et arbejde har jeg ikke spor imod at man sætter i gang. Vi har problemer i anden lovgivning i forbindelse med det gensidige forsørgerbegreb, så det er helt klart, at det trænger sig på med en sådan debat. Men vi ved også godt, at skal en sådan debat sættes i gang, vil det tage meget lang tid, før det bliver ændret, og det er klart, for der er mange problemer i dette her. Jeg har ikke spor imod, at vi fik igangsat et sådant arbejde, jeg synes, det ville være fortrinligt, men jeg kan ikke forstå, det skal bruges som argument for, at vi ikke vil løse dette lille problem, for her er altså tale om en ligestilling af enker og enkemænd efter folk, som har fået en svagelighedspension. Det kan ikke nytte noget, man ryster på hovedet, for det er faktisk sandheden. Man kan jo læse forslaget. Så jeg forstår ikke ordførertalen fra Det Radikale Venstre på anden måde, end at man ikke synes, man vil løse dette problem nu.

Til sidst må jeg endnu en gang pointere: Der vil formentlig efter næste års finanslovforhandlinger være et flertal for dette her, og jeg

[Lilli Gyldenkilde]

mener, at vi nu bør pålægge vores finansminister, at det bliver klaret ved overenskomstforhandlingerne. Det vil alle parter også helst gøre, men det skal altså løses, og hvis ikke det bliver løst dér, vender vi tilbage med forslaget.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg er af flere forskellige grunde tilfreds med, at forslaget ikke bliver vedtaget. For det første erkender forslagsstilleren også nu, at det hører bedst hjemme i overenskomstforhandlingerne. Og det er jo rigtigt, det gør det. Temaer omkring pensionsordninger er så udpræget overenskomststof.

Det kommer så også an på, om lønmodtagerne vil rejse det som et krav. Det er jo det, der er det dejlige ved systemet med overenskomstforhandlingerne, at man prioriterer blandt de krav, som fagforeningerne rejser på vegne af medlemmerne. Så det er i høj grad også en appel fra fru Lilli Gyldenkilde — sådan må jeg forstå det — til lønmodtagerorganisationerne. Men hvis det skal løses ved næste overenskomst, kan det jo ikke løses ved næste finanslov, for finanslovforhandlingerne ligger før næste overenskomst. Så den rigtige rækkefølge, uanset hvad der måtte være af flertal, er overenskomstforhandlingerne, og så må man i givet fald se på det.

Det er én grund til, at jeg er glad for, at det bliver afvist. En anden er selvfølgelig, at der er tale om en ikkefinansieret merudgift. Og det er en uskik at komme med forslag, hvor man øger de offentlige udgifter uden at anvise finansiering. Derfor er jeg ked af, at Socialdemokratiet uden videre forbehold i betænkningen siger, at de stemmer for forslaget, uanset at de ikke er med til at anvise finansiering. Det er altså en øget offentlig udgift, som Socialdemokratiet stemmer for uden at tage medansvar for at finde finansiering.

Det er rigtigt, at man kan sætte spørgsmålstegn ved beregningsforudsætningerne. Vi har anført i det materiale, vi har givet, at det er beregningsforudsætninger, det er regneeksempler, det er et groft skøn; og baseret på det er det altså vores bedste grove skøn, at det er 150 mio. kr., men uanset om det er 150, 100 eller 200 mio. kr., er et af problemerne ved det, at det er ufinansieret.

Så siger fru Lilli Gyldenkilde, at det skal give ensartet behandling, men, fru Lilli Gyl-

denkilde, det giver også forskelsbehandling af efterladte ægtefæller, afhængigt af om den afdøde ægtefælle var pensioneret eller var aktiv tjenestemand på dødsfaldstidspunktet. Som eksempel kan jeg nævne, at det da ikke ville være rimeligt at stille f.eks. ægtefællen efter en tjenestemandspensionist, der har fået kvalificeret pension i f.eks. 1 år, langt bedre end ægtefællen efter den tjenestemand, der f.eks. dør af hjertestop uden at være blevet pensioneret. Men det vil være en konsekvens af forslaget: der kommer en ny forskelsbehandling.

Fru Lone Dybkjær foreslår, at man foretager en nøjere vurdering af, hvordan disse ting egentlig hænger sammen i et fremtidigt samfund, hvor begge er udeerhvervende, og hvor der ofte sker det, at mennesker bliver skilt og får nye ægtefæller undervejs i et livsforløb. Hvordan hænger dette med ægtefællepensionsdækning så egentlig sammen i forbindelse med det fremtidige pensionsystem? Det vil jeg gerne være med til at finde et forum for, foretage en analyse af. Og jeg tror, at en sådan analyse vil vise, at tendensen i alle de nye arbejdsmarkedspensionsordninger, som i disse år bliver aftalt, er, at ægtefælleledækningen bliver nedprioriteret i stedet for opprioriteret. Men lad os lave en analyse, og den analyse tror jeg vil vise, at udviklingen er stik imod hensigten med dette forslag, der da heldigvis også bliver forkastet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg håber ikke, det skal blive karakteristisk, at man fra denne her talerstol skal høre skiftende ministre sige: »Uanset flertal eller ej . . .«, hvilket udtryk finansministeren faktisk brugte. Jamen det kan vi jo slå op.

Der er ikke noget her, der hedder »uanset flertal eller ej«. Der er noget, der hedder, at hvis der er flertal, bliver det en realitet, for sådan er Folketinget altså, det er dets rolle, at hvis der er et flertal for noget, er det altså vedtaget. Så jeg vil gerne bede finansministeren om at skåne os for den slags bemærkninger. Jeg synes, der er sager nok af den slags for tiden i Folketinget; vi skal ikke også have det blandet ind i en så lille sag, som denne er, for det er vi jo enige om at den er. Men det er en stor sag for de mennesker, det drejer sig om. Det er en stor sag for mennesker, som er blevet

[Lilli Gyldenkilde]

syge i tjenesten, og som ikke kan sikre deres efterladte på samme måde som en anden, der er kommet til skade i tjenesten, kan sikre sine efterladte. Det er det lille problem, vi taler om.

Og så må jeg sige til finansministeren, at når han ikke vil skrive sig bag øret, at der muligvis kan blive et flertal for dette her, må han jo lade være, men så må han se i øjnene, at vi kan vende tilbage til denne sag, for jeg mener, sagen skal løses. Den store principielle sag om gensidig forsikring af hinanden, forsørgerbegrebet osv. bliver jo ikke ændret inden for de første 10 år. Det ved vi jo godt. Det er kun en dårlig undskyldning for ikke at stemme for dette forslag, at det argument bliver brugt. Det bliver også brugt i andre sammenhænge. Jeg mener, vi må vende tilbage til denne her sag, hvis den ikke løses ved overenskomsterne.

Og må jeg så ikke sige: Hvilken rolle vil man give oppositionen i dette hus, hvis oppositionen ikke må komme med forslag, som koster nogle penge i et årsforløb, fordi vi ikke er med i finanslovforhandlingerne? Hvad er det for en indstilling at have til Folketinget?

Finansministeren (Henning Dyremose):

Oppositionen må selvfølgelig komme med alle de forslag, den vil, og den må også søge at skaffe flertal for dem. Det, jeg siger, er, at jeg anbefaler, at man kun skaffer flertal for merudgifter, hvis man også finder finansiering, og der er ikke fundet finansiering.

I øvrigt synes jeg ikke, at fru Lilli Gyldenkilde skal hidse sig op over et flertal eller ej. Mig bekendt er det, der bliver markeret i dag, flertal imod SF's forslag. Det respekterer jeg.

Så er der flere partier, der har givet forskellige meldinger. En af meldingerne var, at CD ville overveje at tage spørgsmålet op og se det i en samlet prioritering under finanslovforhandlingerne. Dermed er der ikke markeret flertal under finanslovforhandlingerne. Der er markeret, at en sag vil blive rejst i forbindelse med finanslovforhandlingerne, og det er ikke noget med ikke at have respekt for flertallet at sige, at man vil se på det til den tid.

Men jeg påpeger så en inkonsekvens i det synspunkt i forhold til spørgsmålet om, at det skal løses ved overenskomsterne, for overenskomstforhandlingerne ligger efter de næste finanslovforhandlinger. Så hvis der er enighed om det hovedsynspunkt, at spørgsmålet bør

klares ved overenskomster, bør man ikke i Folketinget vende tilbage til det. Man kan gøre det, og det er lovligt, men hvis man mener, at det skal klares i overenskomsterne, bør man vente til efter næste overenskomstforhandling. Så har alle selvfølgelig ret til at vende tilbage til det, og hvis der så kommer et flertal, respekterer vi selvfølgelig det.

Vi tillader os også i givet fald at arbejde imod, at der kommer et flertal, hvis vi ikke mener, det er rimeligt. Det respekterer vi, så det behøver fru Lilli Gyldenkilde ikke at hidse sig op over.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Man lærer meget af at være medlem af Folketinget. Når man går op og holder en ordførtale og bagefter hører, hvordan forskellige partier fortolker den, lærer man i alt fald, hvordan man skal udtrykke sig. Jeg kan forstå, at der nærmest er to modsatte fortolkninger af det, jeg sagde for ti minutter siden, og derfor finder jeg anledning til at sige, at der ikke i det, jeg sagde, lå et ultimativt krav til den kommende finanslov om, at dette er inddraget, men at vi har sympati for SF's tanke, at vi vil tage sagen op, at vi vil se den i sammenhæng, og at vi vil prioritere den, alt efter hvordan vi kan finde indtægterne til det.

Det vil sige, at vi kommer med en positiv forhåndsholdning til at løse spørgsmålet, men når man fra den ene side fortolker det som, at man bare kan se bort fra det, vi har sagt, og fra den anden side siger, at nu bliver det gennemført i forbindelse med finansloven, fordi vi har sagt det, er der fra begge sider tale om noget af en overfortolkning af det, jeg sagde for ti minutter siden.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil bare gerne sige, at jeg ikke har overfortolket det i retning af, at det ikke blev sagt. Jeg noterede mig meget præcist, at CD ville komme med et ønske, der indgår i forhandlingerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 54 (S og SF) stemte for, 65 (KF, V, FP, CD, RV og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 89:

Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd.

Af kirkeministeren (Torben Rechendorff).
(Fremsat 6/11 91. Første behandling 12/11 91. Betænkning 9/4 92).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1, ændringsforslag nr. 2, ændringsforslag nr. 3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 183:

Forslag til lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager.

Af kirkeministeren (Torben Rechendorff).
(Fremsat 22/1 92. Første behandling 31/1 92. Betænkning 8/4 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-20

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Forespørgsel nr. F 24:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om konsekvenserne af og ansvaret for EF-Domstolens kendelse i ambisagen?«

Af Ole Espersen (S) og Stavad (S).

(Forespørgslen anmeldt 2/4 92. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/4 92).

*Begrundelse***Ole Espersen (S):**

Vi har i Socialdemokratiet fundet det naturligt, at regeringen så hurtigt som muligt får lejlighed til at redegøre for dommen i ambisagen. Jeg tror, vi alle sammen kan være enige om, at det er den mest ubehagelige retsafgørelse, der nogen sinde er overgået Danmark. Den er ikke kun ubehagelig, fordi det altså konstateres, at vi har handlet ulovligt – klart ulovligt – den er også ubehagelig, fordi det er en afgørelse, der ser ud til at have nok så uoverskuelige økono-